

شرحی برای مجموعه فیروز آباد ساسانیان

یادداشت‌هایی از سخنرانی دکتر چگینی در ۲۰ آذر ۹۷؟

در قرون ۷ و ۸ پیش از میلاد، اقوام پارس به سرزمینی که بعداً پارس نامیده شد رسیده و در آن مستقر و با ایلامی‌ها مرتبط شدند.

شهرهایی مثل پارسه و پاسارگاد مظهر قدرت هخامنشیان تا ۳۳۰ پیش از میلاد بودند. در ۲۲۴ بعد از میلاد پایان دوره اشکانیان و ظهور پادشاهی ساسانیان است (سلوکیان پیش از اشکانیان بر ایران مسلط بودند)، (در این دو دوران اخیر، پارس‌ها همیشه ایالتی خود مختار بودند).

دولت ساسانیان در نیمه اول قرن سوم میلادی تشکیل شد و ۴۰۰ سال دوام یافت. تجلی اقدردت ساسانیان و ارتباط بین ساسانیان و هخامنشیان را در فیروز آباد می‌توان دید: شکل‌گیری دولت متمرکزی که به اطراف گسترده شد.

(هخامنشیان و ساسانیان هر دو از شاخه پارس‌های آریایی بودند و اشتراکات فرهنگی داشتند)

موقعیت مکانی

دشت فیروز آباد، دشتی میانکوهی مابین سردسیر و گرمسیر منطقه پارس است و امکانات آبی زیادی داشته است، حدود ده یا بیست کیلومتر در مسیر ورود از شیراز دشت گوار و کنگاب که رودخانه ای را به این دشت می‌رساند است.

برای ارتباط با سیراف* (بندری در خلیج فارس)، از فیروزآباد می‌گذشتند سیراف بندر تجاری و منطقه حاشیه دریا محسوب می‌شده است.

سلسله ساسانیان

ساسان پدر بابک و بابک پدر اردشیر بوده است: (اردشیر بابکان) این نسب البته سندیت کتبی‌ای ندارد، اما بابک شخصیتی روشن است. سلسله را که اردشیر بنیان نهاد ساسانیان نامیدند. (طبق متون).

شهر استخر (یا اصطخر در متون قدیم)

شهر در محل ورودی رودخانه پلوار در وسط تنگه قرار گرفته بود و تا زمان مغول موجود بوده است.

استخر گویا در زمان اردشیر دارای پنج کوره بوده است، یعنی هرکدام یالتی بوده و خانواده‌ای در آن حکمروایی می‌کردند و هریک شهری یا مرکزی داشته‌اند اما همه تحت مرکزیت استخر اداره می‌شدند.

دارابگرد

دارابگرد با طرحی مشابه مرکز یک کوره و فیروزآباد شهری مرکز کوره دیگر بوده است.

اردشیر از طرف استخر مأموریت‌هایی در دارابگرد داشته اما قیام می‌کند و در فیروزآباد قدرتی پیدا می‌کند و در نهایت در جنگ با اردوان اشکانی در جایی در گلپایگان پیروز می‌شود. و نهایتاً سلسله ساسانیان را بنیان می‌نهد.

*در کتاب حدود العالم (۳۲۷ هجریه آمده: سیراف شهری بزرگ و گرم است و هوایی درست دارد و جای بازرگانی است و بارگاه پارس (بار انداز) است.

پرسش:

بناهای فیروز آباد چه زمانی ساخته شده اند؟ قبل یا بعد از اردشیر؟

برآمدن شهر فیروز آباد

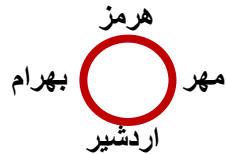
تاریخ و بنیان گذار احداث این شهر هم در حاله‌ای از افسانه پیچیده شده است.

از اولین کارهای اردشیر ساخت آتشکده ای به نام « آتش بهرام » است که پشت سکه او نقش شده و روی دیگر چهره اردشیر است.

شهر فیروز آباد چه شکلی دارد؟

دایره اول ۴۵۰ متر قطر و دایره اصلی ۲ کیلومتر قطر دارد. دارای یک برج مرکزی و دو خاکریز در پیرامون است یعنی حصار نداشته و خندق نزدیک ۴۵ متر دور از آن است و چهار دروازه داشته است:

دروازه شمالی: هرمز، غربی بهرام، جنوبی اردشیر و شرقی مهر نام داشته‌اند.

شهر دارابگرد چگونه است؟

نیز مانند اردشیر خوره بوده که در مرکزش د و صخره از دوران اسلامی بجای مانده است.

تخت سلیمان چیست؟

تخت سلیمان با تفاوت هایی دیگر پایتخت ساسانی وبا « هترا » (یا الحضر) در عراق مشابه بوده است.

کتیبه ای در محل کشف شده که گویا به دیوار داخلی بنا نصب می‌شده است و دارای شاخصه‌های اوایل ساسانی است.

روستای آتشکده در
کنار فیروز آباد

آبگیر این روستا از
چاه آرتزین است

بنای محوطه طبق
مقاطع آن مشخص

می‌شود که در کف سه سطح داشته است.

«نقش برجسته ۴» سر راه کنگاپ ۱۸
متر طول دارد و مردم محلی می‌گویند
نقش دف و چنگ و نقش تیر اردشیر بر
اردوان و سرنگونی اردوان است.

باز هم در این مسیر نقش برجسته
دیگری صحنه تاجگذاری اردشیر و کتیبه
«مهر نرسه؟» وزیر معروف ساسانی
است که اشاره می‌کند به پلی که ساخته و
بقایای آن هنوز موجود است.

قلعه دختر فیروز آباد

این قلعه یک قلعه تشریفاتی و نه دفاعی بوده است و محوطه‌ای محصور در پایین داشته که شاید در این محوطه
باغ‌سازی وجود داشته است. (چرا که ساختن کاخ همراه با باغ سنت پادشاهان ایرانی بوده است [اعتضادی])

فیروز آباد همچون تخت جمشید، یک شهر آیینی بوده و اردشیر مرکز قدرت خود را در این محوطه قرار می‌دهد،

یعنی پایتخت اردشیر بابکان . (نمونه‌ای از «شهر- پایتخت» های ایرانی [اعتضادی])

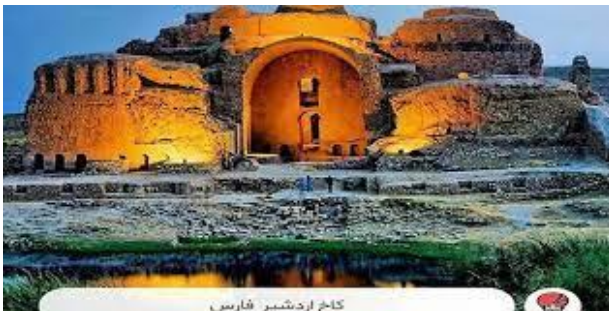
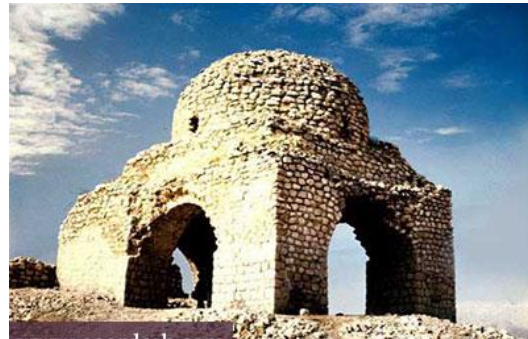

قلعه دختر فیروز اباد

(بالا و راست در وسط)

چارطاقی آتشکده فراسبند فیروز آباد
(وسط راست)

کاخ فیروز آباد (پایین راست و چپ)

کاخ اردشیر شاپور

